

Stacje paliw w Polsce w latach 2008-2018

(10 lat ze 100 od odzyskania niepodległości przez Polskę)

Początki:

W Polsce pierwsza stacja benzynowa powstała w 1924r w Warszawie, a w Łodzi nieco później w 1926r na Placu Wolności. Pierwsze stacje były nazywane pompami, a jeszcze wcześniej benzynę sprzedawano w aptekach i składach chemicznych oraz prosto z cysterny. W latach 20ych XX wieku zbudowano w Polsce ponad 300 stacji benzynowych.

W 1926r przeprowadzono pierwszy pomiar ruchu pojazdów w miastach.

Dziś :

W opracowaniu wykorzystano dane podawane przez Polską Organizację Przemysłu i Handlu Naftowego (POPiHN) na przestrzeni lat 2008-2017 i 1 kw. 2018r. oraz dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Do 2018r nie było oficjalnych wykazów funkcjonujących stacji paliw. Do 2017r w raportach podawano tylko stacje identyfikowane przez POPiHN, a od 2018r dane podaje Urząd Regulacji Energetyki (URE).

Według danych POPiHN na 30.12.2017r. w Polsce funkcjonowało 6.643 stacji paliw.

Według danych za 1 kw. 2018r podawana w raportach liczba stacji wynosi 6835, a powstała różnica dotyczy liczby stacji niezależnych operatorów – wg danych z rejestru URE i identyfikowanych przez POPiHN, wcześniej nie identyfikowanych.

POPiHN wyróżnia następujące grupy stacji paliw na rynku:

- działające w sieciach koncernów paliwowych krajowych (Orlen, Lotos),
- działające w sieciach koncernów paliwowych zagranicznych (np. BP),
- działające w sieciach niezależnych operatorów (np. Delfin, Huzar, PKS),
- działające przy sieciach sklepowych i przez nie zarządzane (np. Auchan).

Wśród stacji paliw sieciowych występuje odmiana tzw. stacji bezobsługowych (samoobsługowych).

Tabela 1 Liczba stacji paliw w Polsce w latach 2008-2017

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
PKN Orlen w tym Bliska	1803	1750	1714	1756	1767	1778	1768	1749	1766	1776
Grupa Lotos, tym logo Optima	355	324	324	369	405	439	441	476	487	493
Konc. zagraniczne	1223	1311	1351	1392	1424	1423	1404	1437	1467	1487
Niezal. operatorzy	2930	2710	2658	2520	2380	2178	1957	1932	2000	1768
Sieci niezależne	421	490	562	580	620	732	743	818	900	932
Sieci sklepowe	123	130	146	154	160	166	171	179	183	187
Ogółem	6854	6715	6755	6821	6857	6897	6484	6591	6803	6643

Źródło: opracowanie własne na podstawie: POPiHN

W badanym okresie lat 2008-2017 - liczba stacji zmniejszyła się z 6854 w 2008 roku do 6643 w roku 2017 – najmniejsza liczba stacji to 6484 w 2014r. Główną przyczyną obserwowanego zjawiska była konieczność spełnienia od 2014 roku nowych wymagań środowiskowych i technicznych i związany z tym koszt, silna konkurencja na rynku detalicznej sprzedaży paliw oraz wprowadzenie działań restrukturyzacyjnych przez koncerny paliwowe (wg POPiHN). Obiekty, w których nie dokonano stosownych modernizacji zostały zamknięte (część obiektów nadal działała i była wykorzystywana przez podmioty operujące w ramach szarej strefy).

Wzrost liczby stacji paliw w 2017 w stosunku do 2015r był natomiast wynikiem nowych inwestycji. Natomiast różnicę w liczbie stacji paliw pod koniec roku 2017r w stosunku do końca 2016r., POPiHN tłumaczy przeprowadzoną w 2017r weryfikacją infrastruktury paliwowej (odnawianie koncesji) i wprowadzeniem tzw. pakietu energetycznego jako elementu walki z czarną i szarą strefą. Ograniczenie przestępczości w obrocie paliwami poprawiło sytuację na rynku legalnym, spowodowało wzrost dostaw i konieczność inwestycji w infrastrukturę naftowa, w tym magazynową.

W Polsce dominują stacje koncernów paliwowych. Liderem rynku jest PKN ORLEN, który w 2008 posiadał ok. 1800 stacji, a obecnie 1776 stacji.

W badanym okresie lat 2008-2017 na rynku stacji paliw widoczny jest wzrost udziału stacji koncernów zagranicznych. Spośród nich najwięcej stacji posiada koncern BP, który najwcześniej rozpoczął inwestycje w Polsce (pierwsza stacja BP powstała w 1995r). Widoczny jest także wzrost udziału w rynku stacji sieci niezależnych,(zrzeszające co najmniej 10 placówek pod wspólnym logo, tworzące pod jednym brandem sieci zakupowe lub stowarzyszenia handlowe). Wśród sieci niezależnych największy udział ma obecnie sieć Moya (firma Anwim). Na rynku działa też 87 stacji z logo PKS (mających różnych właścicieli, działających pod wspólnym logo).

Natomiast stale maleje udział w rynku operatorów niezależnych – ten segment podlega ciągłym przeobrażeniom. Część prywatnych operatorów, dotąd niezrzeszonych, szuka bardziej efektywnych form działalności i zmienia barwy na koncernowe lub na barwy innego franczyzodawcy –często prywatnego i niezależnego od największych koncernów operujących na polskim rynku. Ma miejsce zrzeszanie się operatorów we wspólne grupy sprzedażowe lub zakupowe.

Spora grupa operatorów dysponująca dobrymi lokalizacjami dla swoich stacji, działa na rynku nadal samodzielnie.

Podział stacji paliw pod względem formy władania - wyróżnia się:

- stacje firmowe - takie stacje mogą być prowadzone jako stacje własne lub stacje oddawane agentowi.
- stacje niezależne: są to stacje, których właścicielem i operatorem są osoby fizyczne lub firmy, i które jednocześnie nie są częścią firmy paliwowej bądź hipermarketu. W tej grupie wyróżnia się zarówno stacje bez brandu bądź innych znaków identyfikacyjnych

firmy paliwowej (paliwo dostarczane jest z innych źródeł, innych hurtowni), jak i obiekty, które sprzedają paliwo firmy paliwowej na podstawie zawartej z nią umowy i zazwyczaj na stacji pojawiają się oznakowanie tej firmy paliwowej (znaki identyfikacyjne)

- stacje hipermarketowe (i inne przy sieciach sklepowych): prowadzone przez hipermarkety/supermarkety, sprzedające własne paliwa.

Tabela 2 Struktura rynku stacji paliw według typu własności w Polsce w latach 2008-2017 (udział w %)

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Stacje koncernowe (krajowe i zagraniczne)	49,30	bd	50,17	51,94	53,23	53,96	55,69	55,63	54,68	56,60
Stacje operatorów niezależnych (sieci i pozostali)	48,9	bd	47,67	45,78	44,4	43,58	41,67	41,66	42,63	40,60
Stacje hipermarketowe	1,8	bd	2,16	2,27	2,37	2,46	2,64	2,71	2,69	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie: POPiHN

W badanym okresie zmieniał się szacunkowy udział w rynku poszczególnych grup operatorów – systematycznie wzrastał udział stacji koncernowych a malał udział stacji operatorów niezależnych. Stacje hipermarketowe mają niewielki, lecz wykazujący stały wzrost, udział w rynku.

Procentowy udział w ogólnej liczbie stacji w 2017r :

- stacje koncernów krajowych -około 34 % rynku
- stacje koncernów międzynarodowych- około 22 % rynku,
- stacje hipermarketów – około 3% rynku
- stacje pozostałe – około 41 % rynku

Podział stacji paliw pod względem lokalizacji - wyróżnia się:

- Stacje tranzytowe – drogowe, autostradowe
- stacje lokalne (w sąsiedztwie) – aglomeracyjne, miejskie , wiejskie , dla dojeżdżających do pracy i w inne miejsca.

Generalne pomiary średniego dobowego ruchu pojazdów wykonuje Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad.

Pomiar wokół aglomeracji łódzkiej wykonany w 2015r przedstawia poniższy graf.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: GDDKiA

Opłacalność działania wielu stacji paliw została zmniejszona poprzez nowy rozkład ruchu samochodowego w Polsce, związany z powstaniem autostrad i zarazem nowego opłacalnego segmentu rynku stacji paliw.

W 2008r rozstrzygnięto przetarg ogłoszony przez GDDKiA dla operatorów stacji autostradowych. Od 2009 roku zaczęły powstawać pierwsze stacje autostradowe, a ich liczba w przeciągu ostatnich lat stale rośnie, co pokazuje tabela.

Tabela 3 Liczba stacji autostradowych w Polsce w latach 2009-2017

Wyszczególnienie	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Koncerny krajowe (Grupa Lotos, PKN Orlen)	-	15	25	30	33	40	48	53	56	56
Koncerny zagraniczne (BP, Shell)	-	6	6	8	12	15	23	25	25	25
Ogółem	-	21	31	38	45	55	71	78	81	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie: POPIHN

Liderem segmentu rynku stacji autostradowych przez cały okres jest także PKN ORLEN. Coraz większa liczba stacji przy autostradach i drogach szybkiego ruchu, zmniejsza opłacalność działania innych stacji. Na popularności zyskują natomiast stacje z segmentu ekonomicznego, zlokalizowane w mniejszych miastach i na obrzeżach metropolii.

Zmianom ulega także funkcjonalność stacji paliw. Początkowo było to głównie miejsce sprzedaży paliw dla pojazdów, z czasem na stacjach paliw sprzedawano także artykuły spożywcze, a obecnie oferowane są różnorodne artykuły.

Sprzedaż towarów pozapaliwowych ma obecnie istotny wpływ na osiągnięty wynik na sprzedaży całego obiektu i jego dochodowość

Największy wpływ na dochodowość ma popyt na paliwa. Największy popyt na paliwa samochodowe od lat występuje w województwach:

- mazowieckim (15% udział w rynku)
- śląskim (12 %)
- dolnośląskim (10%)
- wielkopolskim (9%)
- małopolskim (8%)
- łódzkim (7%)

Sprzedaż w 5 pierwszych województwach przekracza łączną sprzedaż w pozostałych 11 województwach.

Najmniejszy popyt notuje się w województwach świętokrzyskim (3%), warmińsko – mazurskim (3%), podlaskim(3%) i opolskim(2%).

Opracowała :

Anna Katarzyna Konopka

20 czerwca 2018r.